

Cao-lonen 2009, de definitieve gegevens

Monique Hartog

In 2009 zijn de cao-lonen per uur, inclusief bijzondere beloningen, met 2,8 procent gestegen. Dit is lager dan de stijging van 3,3 procent in 2008. In de gesubsidieerde sector zijn de lonen per uur meer toegenomen dan de gemiddelde loonstijging van alle sectoren. De grootste loonstijging vond plaats in de bedrijfstak bouwnijverheid, de kleinste bij de energie- en waterleidingbedrijven. De loonkostenstijging liep in 2009 in de pas met de cao-loonstijging, terwijl in 2008 de loonkosten nog een half procentpunt meer stegen. In beide jaren namen de cao-lonen meer toe dan de inflatie. Dit verschil was in 2009 wel twee maal zo hoog als in 2008. Dit zijn de belangrijkste uitkomsten van de statistiek Indexcijfers van cao-lonen (2000=100), waarvan de gegevens over 2009 definitief zijn vastgesteld.

1. Cao-loonstijging afgenomen

De cao-lonen, inclusief bijzondere beloningen, stegen in 2009 met 2,8 procent. Dit is een half procentpunt lager dan de loonstijging in 2008. Het effect van de kredietcrisis lijkt in het jaargemiddelde niet zo groot, per kwartaal laten de loonstijgingen echter een ander beeld zien.

In het eerste kwartaal van 2009 namen de lonen nog met 3,6 procent toe, in het vierde kwartaal was dit gedaald naar 2,3 procent.

Over een langere periode valt op dat de cao-loonstijging in 2009 weer hetzelfde niveau benadert als die in 2003. In dat jaar werd een daling ingezet totdat in 2005 de loonstijging met 0,7 procent het laagste punt bereikte. De jaren die hierop volgden, lieten weer een opgaande lijn zien tot en met het eerste kwartaal van 2009. Waarna weer een daling werd ingezet, waarvan het einde nog niet in zicht is.

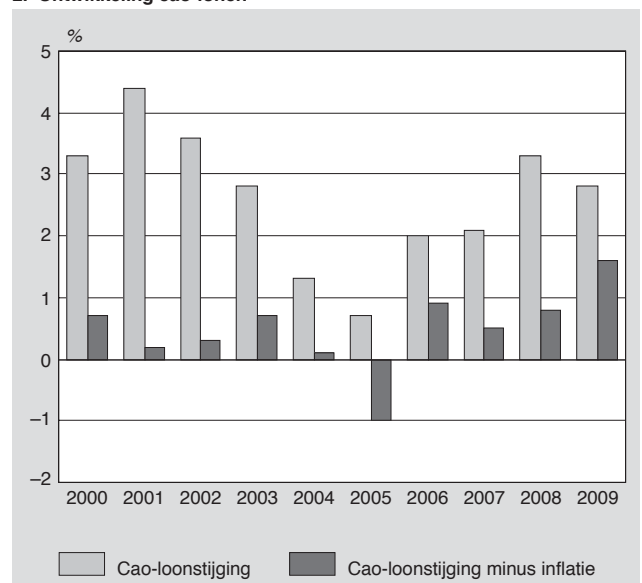
De ontwikkeling van de cao-lonen reageert op de situatie op de arbeidsmarkt. De krimp van de economie in 2009 heeft geleid tot banenverlies en de werkgelegenheid heeft in 2009, al is het met vertraging, gereageerd op de omslag in de conjunctuur.

Zoals gebruikelijk voor cao-afspraken heeft dit alles pas later gevolgen voor de cao-loonontwikkeling. Dit komt omdat er nog steeds cao-afspraken lopen uit akkoorden die afgesloten zijn voordat de economie begon te krimpen.

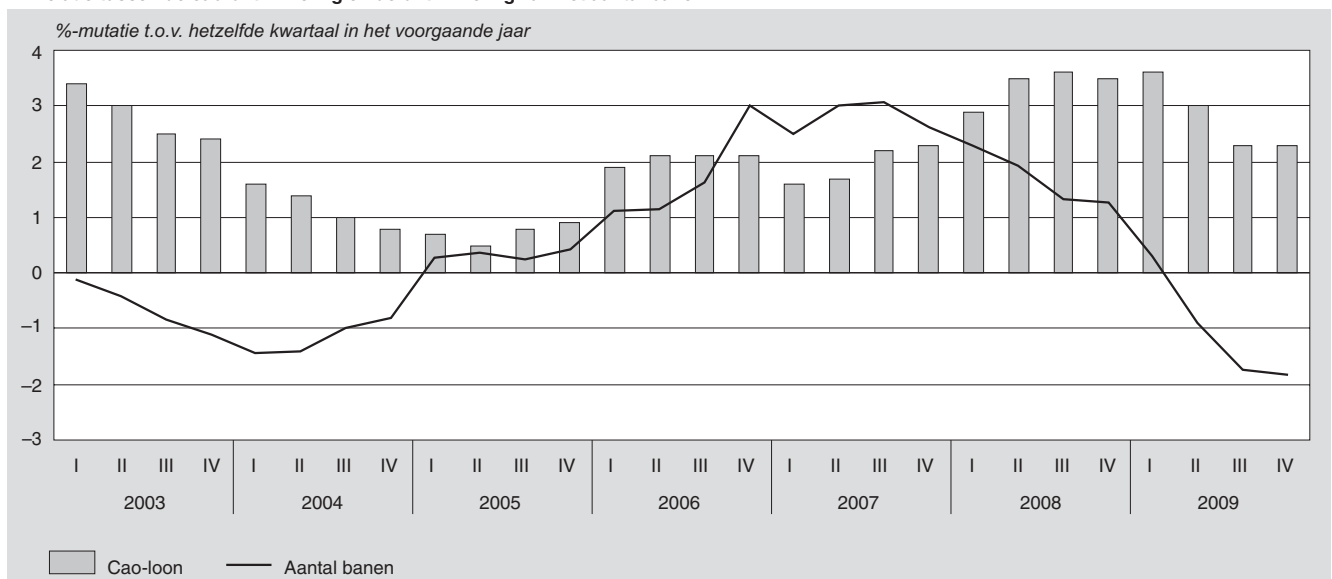
2. Loonstijging ruim boven inflatie

In 2009 stegen de cao-lonen 1,6 procentpunt meer dan de inflatie, die 1,2 procent bedroeg. In 2008 was het verschil

2. Ontwikkeling cao-lonen

1. Relatie tussen de cao-ontwikkeling en de ontwikkeling van het aantal banen

tussen de loonstijging en de inflatie met 0,8 procentpunt de helft lager. Gemiddeld stegen de cao-lonen in de laatste tien jaar 0,5 procentpunt harder dan de inflatie. Met uitzondering van 2005 was in deze periode de cao-loonstijging steeds hoger dan de inflatie.

Een positief verschil tussen de cao-loonstijging en de inflatie betekent niet automatisch een koopkrachtstijging. Het nettoloon is namelijk ook afhankelijk van de veranderingen in de premies die werknemers betalen voor pensioen, sociale verzekeringen (inclusief zorg) en de loonheffing.

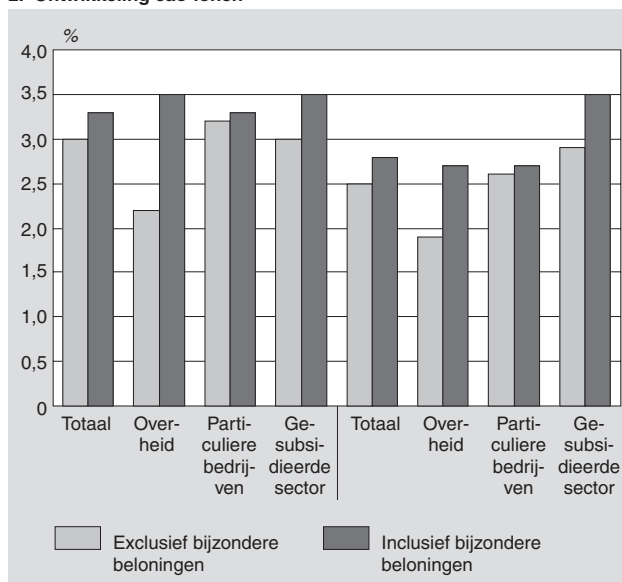
De inflatie is in 2009 meer dan de helft lager dan in 2008, dit is meestal een voorbode voor de ontwikkeling van de cao-lonen in 2010.

3. Cao-loonstijging per uur stijgt het meest in de gesubsidieerde sector

De cao-lonen in de gesubsidieerde sector zijn in 2009 met 3,5 procent toegenomen. Dit is fors hoger dan de gemiddelde loonstijging van alle sectoren. In een aantal cao's van de gesubsidieerde sector is het basisverlof verhoogd, dit heeft een positief effect op het uurloon. Ook is bij een groot aantal cao's de eindejaarsuitkering in 2009 verhoogd, wat grotendeels de toename in de bijzondere beloningen verklaart. Deze twee ontwikkelingen leiden in deze sector uiteindelijk tot een hoge uurloonstijging inclusief bijzondere beloningen.

De cao-sectoren particuliere bedrijven en overheid komen met een stijging van 2,7 procent iets onder het gemiddelde van alle sectoren uit. Bij de particuliere bedrijven speelden de bijzondere beloningen geen grote rol bij deze stijging. Dit was anders bij de overheidssector, waar vanaf 2007 in een aantal cao's afspraken zijn gemaakt over de eindejaarsuitkeringen. Deze zijn in een paar jaar tijd geleidelijk verhoogd zodat uiteindelijk sprake is van een volledige dertiende maand. Exclusief de bijzondere beloningen stegen de cao-lonen bij de sector overheid met 1,9 procent.

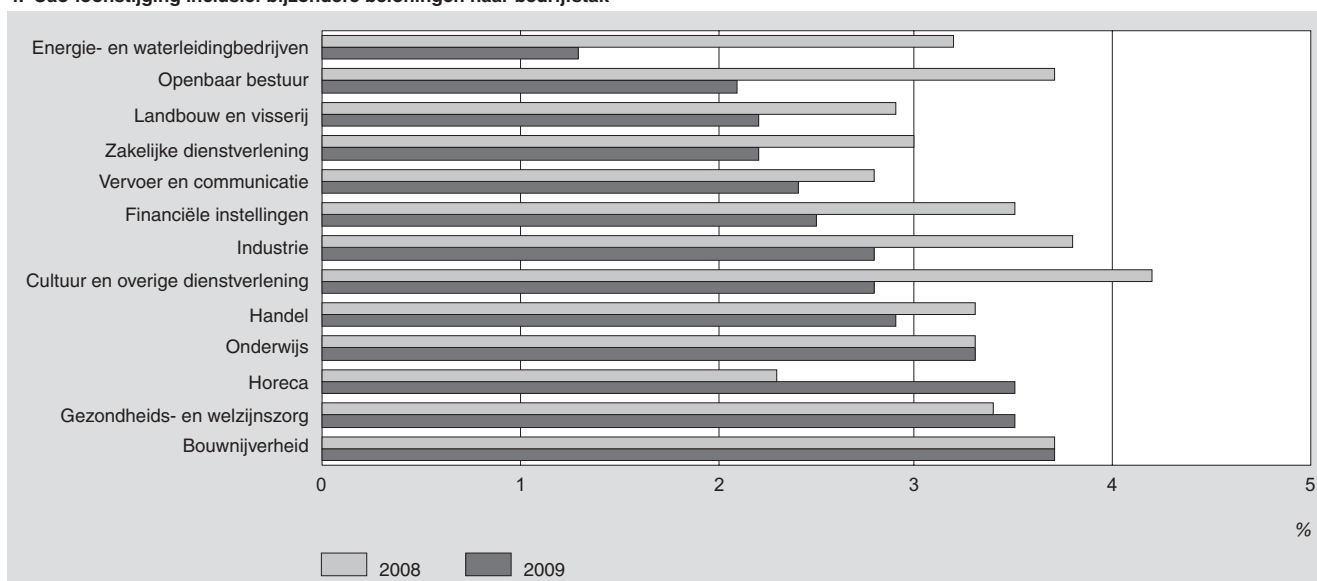
2. Ontwikkeling cao-lonen

4. Grootste loonstijging in bouw

De bouwnijverheid was in 2009, met 3,7 procent, de bedrijfstak met de grootste cao-loonstijging. Daarnaast stegen ook de cao-lonen in de gezondheids- en welzijnszorg, de horeca en het onderwijs bovengemiddeld. De relatief hoge loonstijging bij deze bedrijfstakken komt voornamelijk door afspraken in cao's die al vóór 2009 zijn afgesloten. De horeca was in 2008 nog de bedrijfstak met de kleinste loonstijging. In 2009 was dit de bedrijfstak energie- en waterleidingbedrijven, waar de cao-loonstijging op 1,3 procent uitkwam. Een belangrijke cao van deze bedrijfstak is halverwege 2009 afgesloten.

4. Cao-loonstijging inclusief bijzondere beloningen naar bedrijfstak

5. Afwijkende loonontwikkeling horeca en financiële instellingen in 2000–2009

Het effect van onregelmatige factoren is minder groot als over een langere periode naar de ontwikkeling van de cao-lonen per bedrijfstak wordt gekeken. Dan is ook beter zichtbaar welke bedrijfstakken hoge en minder hoge cao-loonstijgingen kennen. Ten opzichte van 2000 zijn de cao-lonen in 2009 gemiddeld met 25,4 procent gestegen. Op vijf bedrijfstakken na is de afwijking van het gemiddelde niet meer dan 3 procent. De bedrijfstakken vervoer en communicatie en horeca wijken negatief af, terwijl de bedrijfstakken bouwnijverheid, onderwijs en financiële instellingen dat in positieve zin doen. Met een stijging van 19,8 procent gingen de lonen in de bedrijfstak horeca het minst omhoog. De bedrijfstak financiële instellingen kende met 29,1 procent de grootste loonstijging.

6. Contractuele arbeidsduur constant

Net zoals in de voorgaande jaren is in 2009 de in de cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van voltijdwerknemers nagenoeg ongewijzigd gebleven. Al sinds 1999 is hierdoor de stijging van de cao-lonen per uur vrijwel gelijk aan de stijging van de cao-lonen per maand.

Alleen bij de gesubsidieerde sector is door de verhoging van het basisverlof in 2009 een groter verschil (half procentpunt) tussen de maand- en uurloonstijging ontstaan.

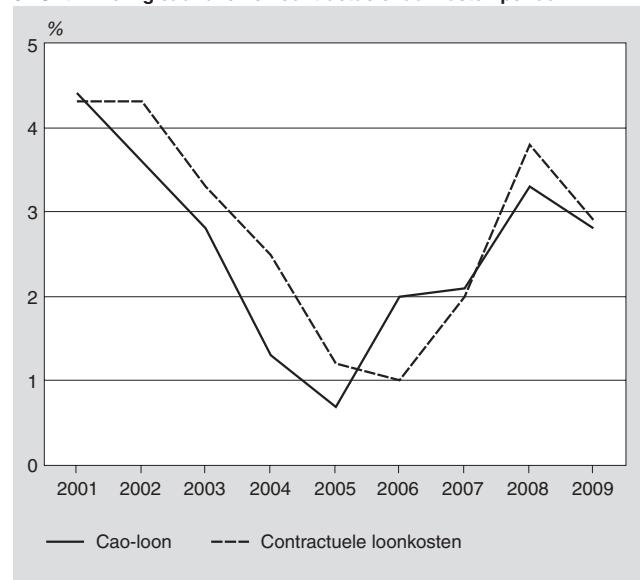
7. Loonkostenstijging in de pas met cao-loonstijging

In 2009 zijn de contractuele loonkosten met 2,9 procent gestegen, dit is vrijwel gelijk aan de stijging bij de cao-lonen. Dit wil niet zeggen dat alle afzonderlijke werkgeverspremies gelijk gebleven zijn. De werkgeverspremie voor de werk-

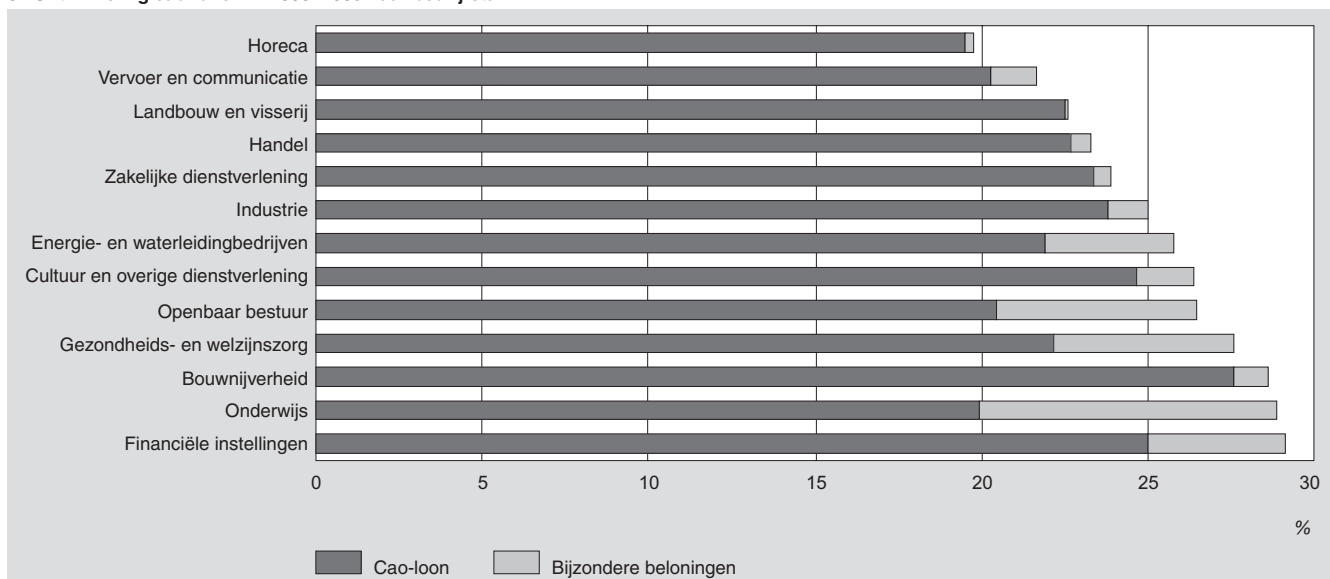
loosheidswet en de wettelijke inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage in de ziektekosten zijn respectievelijk 0,6 en 0,3 procentpunt lager dan een jaar geleden. Omdat de pensioenpremies zijn toegenomen, komt de totale loonkostenstijging toch 0,1 procentpunt hoger uit dan de cao-loonstijging.

De contractuele loonkosten stegen in 2008 nog met 3,8 procent, een half procentpunt hoger dan de cao-loonstijging. Dit kwam vooral omdat de wettelijke inkomensafhankelijke werkgeversbijdrage in de ziektekosten verhoogd was. Deze verplichte bijdrage is met ingang van de Zorgverzekeringswet in 2006 ingevoerd. Met uitzondering van 2006 stijgen over de laatste negen jaar de contractuele loonkosten harder dan de cao-lonen. In dat jaar werd dit vooral veroorzaakt door de lagere werkgeverspremies voor arbeidsongeschiktheid en (pre)pensioen.

6. Ontwikkeling cao-lonen en contractuele loonkosten per uur

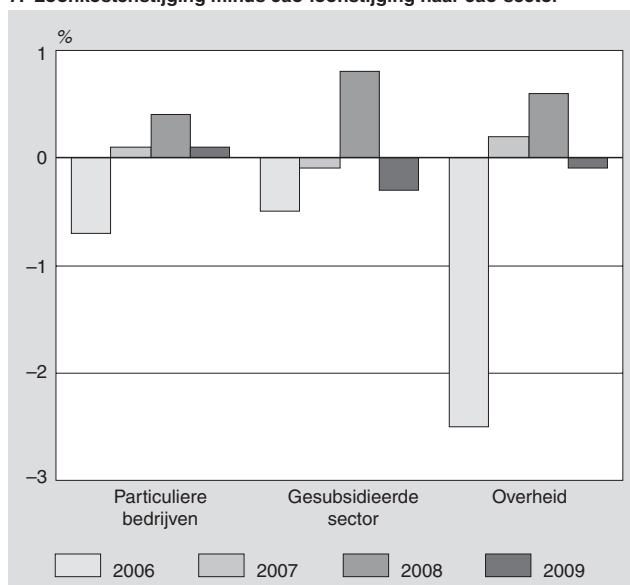
5. Ontwikkeling cao-lonen in 2000–2009 naar bedrijfstak

8. Toename loonkosten het grootst bij de gesubsidieerde sector

De contractuele loonkosten in de gesubsidieerde sector zijn in 2009 met 3,2 procent het meest toegenomen van alle sectoren. Dit werd voornamelijk veroorzaakt door de gestegen cao-lonen. In de cao-sector overheid stegen de loonkosten met 2,6 procent het minst. Het verschil tussen de stijging van de contractuele loonkosten en die van de cao-lonen was in 2009 voor alle drie de sectoren marginaal en wordt vooral veroorzaakt door de wijzigingen van de werkgeversbijdrage in pensioen- en wachtgeldpremies. In 2006 waren de verschillen bij de onderlinge sectoren een stuk groter. De contractuele loonkostenstijging was toen zelfs lager dan de cao-loonstijging. Vooral bij de overheid kwam dit naar voren. Door de relatief forse daling van de (pre)pensioenpremie was in dat jaar de ontwikkeling van de loonkosten bij deze sector flink lager dan de toename van de cao-lonen.

7. Loonkostenstijging minus cao-loonstijging naar cao-sector

Recente gegevens

Actuele en meer gedetailleerde uitkomsten over cao-lonen, de contractuele arbeidsduur en de contractuele loonkosten zijn beschikbaar in StatLine, de elektronische databank van het CBS; www.cbs.nl, in de publicatie Cao-lonen; indexcijfers (2000=100).

Begrippenlijst

Basisverlof

De statistiek cao-lonen volgt het basisverlof dat voor alle werknemers geldt. Sommige verlofdagen vallen echter buiten de basisverlofregeling, omdat ze voorwaardelijk toegekend worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om extra verlofdagen vanwege leeftijd of ploegdienst.

Als bij een cao voorwaardelijke verlofdagen verdwijnen en het onvoorwaardelijke basisverlof toeneemt, komt dit tot uiting in de reeks cao-lonen per uur. De urenlonen veranderen dan omdat de jaarlijkse arbeidsduur afneemt. Het maandelijkse cao-loon wijzigt echter niet.

Bijzondere beloningen

Bijzondere beloningen zijn alle bindend voorgeschreven bijzondere (niet maandelijke) beloningen, zoals de vakantietoelage of de eindejaarsuitkering. Bijzondere beloningen die afhankelijk zijn van winst of het behalen van bepaalde doelstellingen worden buiten beschouwing gelaten.

In januari 2006 is de levensloopregeling ingevoerd. In een aantal cao's zijn afspraken gemaakt over werkgeversbijdragen aan deze regeling. Deze bijdragen tellen mee als bijzondere beloningen. De werkgeversbijdrage voor de levensloopregeling wordt ook betaald aan werknemers die niet meedoen aan de levensloopregeling.

Daarnaast is in januari 2006 de Zorgverzekeringswet van kracht geworden. De verplichte inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet telt niet mee in het cao-loon, wel in de contractuele loonkosten. Extra bijzondere beloningen, ter compensatie van de overgang op de nieuwe zorgverzekering tellen mee als bijzondere beloningen.

Cao-lonen

Met de indexcijfers van cao-lonen wordt de ontwikkeling van de bruto lonen weergegeven waarop werknemers bij een normale voltijdarbeidsduur onvoorwaardelijk recht hebben. Deze cijfers hebben betrekking op de loon- en arbeidsduurgegevens zoals die staan vermeld in collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's). Er worden dus geen gerealiseerde bedragen waargenomen; alleen afspraken met betrekking tot de schaallonen en bindend voorgeschreven toeslagen komen in de ontwikkeling van het cao-loon tot uitdrukking. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt naar cao-lonen inclusief bijzondere beloningen en cao-lonen exclusief bijzondere beloningen, en tussen cao-lonen per uur en cao-lonen per maand. Wijzigingen in het cao-loon komen tot uiting in zowel de lonen per maand als in de lonen per uur. Wijzigingen in de overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur zijn alleen van invloed op de cao-lonen per uur. Het cao-loon omvat de volgende elementen:

- het bruto loon voor normale arbeidstijd van voltijdwerknemers
- alle bindend voorgeschreven, regelmatig betaalde toeslagen.

Uitgesloten zijn toeslagen die in de cao's voorwaardelijk zijn gesteld, zoals een leeftijdstoelage of een toeslag voor ploegdienst, en individuele loonstijgingen.

De brutering van de overhevelingstoelage (vanaf januari 2001) is zodanig in de indexcijfers verwerkt, dat de brutering niet leidt tot loonmutaties, voorzover niet van de wettelijke bruteringsregeling (verhoging van het loon met 1,9 procent met een maximum van 791,85 euro per jaar) is afgeweken.

De uitkomsten in dit artikel hebben betrekking op cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen, tenzij anders staat vermeld.

Contractuele arbeidsduur

De contractuele arbeidsduur is de in de cao's overeengekomen jaarlijkse arbeidsduur van voltijdwerknemers.

Contractuele loonkosten

De contractuele loonkosten omvatten naast het cao-loon inclusief bijzondere beloningen de wettelijke en contractuele werkgeverspremies voor pensioen, vut, werkloosheid, ziektekosten, arbeidsongeschiktheid en sociale fondsen.

Gesubsidieerde sector

De privaatrechtelijke bedrijven die door subsidie of via wettelijk vastgestelde bijdragen worden gefinancierd, voorzover zij niet tot de overheid behoren. Het gaat hierbij onder meer om het grootste deel van de gezondheids- en welzijnszorg, de uitvoeringsorganen voor de sociale verzekeringen en de sociale werkplaatsen.

Inflatie

De inflatie of consumentenprijsindex van het CBS geeft de gemiddelde prijsverandering weer van goederen en diensten die huishoudens aanschaffen. De uitkomsten hebben betrekking op alle huishoudens.

Jaarmutatie

Procentuele mutatie ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.

Overheid

De cao-sector overheid omvat alle publiekrechtelijke bedrijven, zoals rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen en het openbaar onderwijs. Daarnaast behoren de politie, het regulier bijzonder onderwijs en de academische ziekenhuizen tot de overheid.

Particuliere bedrijven

De privaatrechtelijke bedrijven die niet tot de gesubsidieerde sector of de overheid gerekend worden.

Sbi

Voor de indeling van bedrijven naar economische activiteit wordt de Standaard bedrijfsindeling (SBI'93) gebruikt. Dit is een CBS-indeling waarbij de economische activiteit van een bedrijf of instelling gekenmerkt wordt door het voortgebrachte product, de in het productieproces gebruikte grondstoffen en hulpdiensten, en de aard van het productieproces. De SBI heeft een hiërarchische opbouw. Het hoogste niveau is een indeling in vier bedrijfssectoren. Deze bedrijfssectoren zijn onderverdeeld in zestien bedrijfstakken, die op hun beurt weer gesplitst zijn in bedrijfsklassen en bedrijfsgroepen. De cijfercodes die voor de indeling worden gebruikt vormen niet altijd een aaneensluitende reeks.

Tabel 1
Ontwikkeling cao-lonen en contractuele arbeidsduur

	Sbi-code	Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen				Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen				Contractuele jaarlijkse arbeidsduur			
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
		%											
Totaal	01-93	2,1	2,0	3,5	2,7	2,0	2,1	3,3	2,8	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>Cao-sector</i>													
Particuliere bedrijven		1,9	1,8	3,5	2,7	1,9	1,7	3,3	2,7	0,1	0,0	0,1	0,1
Gesubsidieerde sector		1,7	2,1	3,4	2,9	1,7	2,1	3,5	3,5	-0,1	0,0	-0,1	-0,6
Overheid		3,0	2,9	3,6	2,7	3,0	2,9	3,5	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Bedrijfstak</i>													
Landbouw en visserij	01-05	1,6	2,0	2,9	2,2	1,6	2,0	2,9	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Industrie	15-37	1,9	1,6	3,8	2,8	1,8	1,6	3,8	2,8	0,1	0,0	0,0	0,0
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	3,5	2,6	3,2	1,3	3,5	2,6	3,2	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Bouwnijverheid	45	2,1	1,5	3,7	3,7	1,4	1,5	3,7	3,7	0,6	0,0	0,0	0,0
Handel	50-52	1,7	1,8	3,4	2,9	1,6	1,8	3,3	2,9	0,0	0,2	0,2	0,1
Horeca	55	1,5	1,2	2,3	3,6	1,4	1,3	2,3	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Vervoer en communicatie	60-64	2,3	2,4	2,8	2,6	2,4	2,3	2,8	2,4	0,0	0,1	0,0	0,2
Financiële instellingen	65-67	3,1	2,1	3,7	2,5	3,1	2,1	3,5	2,5	0,0	0,0	0,2	0,0
Zakelijke dienstverlening	70-74	1,8	1,7	3,3	2,3	1,8	1,8	3,0	2,2	0,1	-0,1	0,3	0,0
Openbaar bestuur	75	3,2	2,8	3,6	2,2	3,3	2,8	3,7	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Onderwijs	80	2,6	3,2	3,4	3,4	2,6	3,2	3,3	3,3	0,0	0,0	0,1	0,0
Gezondheids- en welzijnzorg	85	1,7	2,1	3,4	2,6	1,7	2,1	3,4	3,5	0,0	0,0	-0,1	-0,8
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	1,8	1,9	4,2	2,8	1,7	2,0	4,2	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 2
Ontwikkeling contractuele loonkosten

	Sbi-code	Contractuele loonkosten per maand				Contractuele loonkosten per uur			
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
		%							
Totaal	01-93	1,1	2,0	4,0	2,8	1,0	2,0	3,8	2,9
<i>Cao-sector</i>									
Particuliere bedrijven		1,2	1,8	3,9	2,9	1,2	1,8	3,7	2,8
Gesubsidieerde sector		1,2	2,0	4,1	2,5	1,2	2,0	4,3	3,2
Overheid		0,5	3,0	4,2	2,6	0,5	3,1	4,1	2,6
<i>Bedrijfstak</i>									
Landbouw en visserij	01-05	1,4	1,8	3,9	1,6	1,4	1,8	4,0	1,7
Industrie	15-37	1,3	1,9	4,0	2,6	1,1	1,9	4,0	2,6
Energie- en waterleidingbedrijven	40-41	0,7	2,5	3,7	0,3	0,7	2,5	3,7	0,3
Bouwnijverheid	45	1,5	1,3	3,8	3,7	0,9	1,3	3,8	3,7
Handel	50-52	0,5	1,7	4,2	2,6	0,5	1,5	4,1	2,6
Horeca	55	0,3	0,7	3,1	3,0	0,3	0,6	3,1	3,1
Vervoer en communicatie	60-64	2,5	2,8	2,9	3,4	2,5	2,7	2,9	3,1
Financiële instellingen	65-67	2,2	2,1	3,2	4,0	2,2	2,2	3,0	4,0
Zakelijke dienstverlening	70-74	0,9	1,7	4,0	2,6	0,9	1,8	3,8	2,4
Openbaar bestuur	75	1,2	2,9	4,2	2,2	1,2	2,8	4,3	2,2
Onderwijs	80	-0,3	3,3	4,0	3,5	-0,3	3,4	3,9	3,4
Gezondheids- en welzijnzorg	85	1,0	2,1	4,3	2,3	1,0	2,2	4,3	3,1
Cultuur en overige dienstverlening	90-93	1,0	1,9	4,6	2,8	0,9	1,9	4,6	2,8

Tabel 3
Indexcijfers van cao-lonen; definitieve gegevens 2009

	Sbi-code	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jaar
<i>2000=100</i>														
Cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen														
Totaal	01–93	124,7	124,9	125,1	125,3	125,4	125,5	125,7	125,7	125,8	126,0	126,0	125,9	125,5
<i>Cao-sector</i>														
Particuliere bedrijven		124,2	124,4	124,5	124,6	124,7	124,8	125,1	125,1	125,2	125,3	125,3	125,2	124,9
Gesubsidieerde sector		124,9	124,9	126,0	126,0	126,3	126,3	126,5	126,5	126,5	126,6	126,6	126,8	126,2
Overheid		127,1	127,1	127,5	127,9	127,9	127,9	127,9	127,8	127,8	128,2	128,2	128,2	127,8
<i>Bedrijfstak</i>														
Landbouw en visserij	01–05	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9	122,9	123,2	123,2	123,5	123,7	123,7	123,7	123,2
Industrie	15–37	123,9	124,3	124,6	124,9	124,9	124,9	125,6	125,6	125,6	125,8	125,8	125,6	125,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	126,7	127,0	127,0	127,0	127,0	127,0	125,8
Bouwnijverheid	45	128,2	129,3	129,3	129,3	129,3	129,4	129,6	129,6	129,6	130,0	130,0	129,4	129,4
Handel	50–52	122,9	123,3	123,3	123,4	123,4	123,8	124,0	124,0	124,0	124,1	124,1	123,9	123,7
Horeca	55	118,8	118,8	118,8	119,2	119,2	119,2	120,7	120,7	120,7	120,8	120,8	120,8	119,9
Vervoer en communicatie	60–64	121,8	121,8	121,8	122,2	122,2	122,2	122,3	122,3	122,3	122,6	122,6	122,6	122,2
Financiële instellingen	65–67	128,1	128,1	128,2	128,1	128,5	128,8	128,8	128,8	129,5	129,5	129,5	129,5	128,8
Zakelijke dienstverlening	70–74	124,1	124,1	124,2	124,3	124,3	124,3	124,5	124,5	124,5	124,6	124,6	124,6	124,4
Openbaar bestuur	75	125,5	125,5	125,9	126,7	126,7	126,7	126,7	126,7	126,7	126,7	126,7	126,7	126,5
Onderwijs	80	128,7	128,9	128,9	128,9	128,9	128,9	128,9	128,7	128,7	129,7	129,7	129,7	129,1
Gezondheids- en welzijnzorg	85	125,1	125,1	126,2	126,1	126,4	126,4	126,7	126,7	126,7	126,8	126,8	127,0	126,3
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	125,6	125,6	125,6	126,3	126,3	126,3	126,7	126,7	126,8	126,9	126,9	126,9	126,4
Cao-lonen per uur inclusief bijzondere beloningen														
Totaal	01–93	124,6	124,8	125,1	125,2	125,3	125,4	125,7	125,7	125,7	125,9	125,9	125,8	125,4
<i>Cao-sector</i>														
Particuliere bedrijven		123,9	124,1	124,2	124,3	124,4	124,5	124,8	124,8	124,9	125,0	125,0	124,9	124,6
Gesubsidieerde sector		125,8	125,8	126,9	126,9	127,2	127,2	127,4	127,4	127,4	127,5	127,5	127,8	127,1
Overheid		127,1	127,1	127,4	127,8	127,8	127,8	127,8	127,8	127,8	128,2	128,2	128,2	127,8
<i>Bedrijfstak</i>														
Landbouw en visserij	01–05	122,3	122,3	122,3	122,3	122,3	122,3	122,5	122,5	122,8	123,0	123,0	123,0	122,6
Industrie	15–37	123,8	124,2	124,5	124,7	124,8	124,8	125,5	125,5	125,5	125,6	125,6	125,5	125,0
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	124,7	126,7	127,0	127,0	127,0	127,0	127,0	125,8
Bouwnijverheid	45	127,3	128,5	128,5	128,5	128,5	128,6	128,8	128,8	128,8	129,1	129,1	128,6	128,6
Handel	50–52	122,5	122,9	122,9	123,0	123,0	123,4	123,6	123,6	123,6	123,7	123,7	123,5	123,3
Horeca	55	118,8	118,8	118,8	119,2	119,2	119,2	120,6	120,6	120,6	120,8	120,8	120,8	119,8
Vervoer en communicatie	60–64	121,3	121,3	121,3	121,7	121,7	121,7	121,8	121,8	121,8	122,1	122,1	122,1	121,7
Financiële instellingen	65–67	128,4	128,4	128,4	128,4	128,8	129,1	129,1	129,1	129,8	129,8	129,8	129,8	129,1
Zakelijke dienstverlening	70–74	123,7	123,7	123,8	123,9	123,9	123,9	124,0	124,1	124,1	124,1	124,1	124,1	123,9
Openbaar bestuur	75	125,5	125,5	126,0	126,8	126,8	126,8	126,8	126,8	126,8	126,8	126,8	126,8	126,5
Onderwijs	80	128,6	128,8	128,8	128,8	128,8	128,8	128,8	128,5	128,5	129,6	129,6	129,6	128,9
Gezondheids- en welzijnzorg	85	126,3	126,3	127,4	127,4	127,7	127,7	128,0	128,0	128,0	128,1	128,1	128,3	127,6
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	125,6	125,6	125,6	126,3	126,3	126,3	126,7	126,7	126,8	126,9	126,9	126,9	126,4
Contractuele loonkosten per uur inclusief bijzondere beloningen														
Totaal	01–93	127,4	127,7	127,9	128,1	128,2	128,3	128,7	128,7	128,7	128,9	128,9	128,9	128,4
<i>Cao-sector</i>														
Particuliere bedrijven		126,2	126,5	126,5	126,8	126,9	127,0	127,4	127,4	127,5	127,6	127,6	127,5	127,1
Gesubsidieerde sector		129,4	129,4	130,6	130,6	130,9	130,9	131,2	131,2	131,2	131,3	131,3	131,5	130,8
Overheid		131,1	131,2	131,5	131,9	131,9	131,9	132,3	132,2	132,2	132,6	132,6	132,6	132,0
<i>Bedrijfstak</i>														
Landbouw en visserij	01–05	122,5	122,5	122,5	122,5	122,5	122,5	122,7	122,7	123,1	123,3	123,3	123,3	122,8
Industrie	15–37	125,8	126,2	126,5	126,8	126,8	126,8	127,7	127,7	127,7	127,9	127,9	127,7	127,1
Energie- en waterleidingbedrijven	40–41	125,8	125,8	125,8	125,8	125,8	125,8	128,1	128,4	128,4	128,4	128,4	128,4	127,1
Bouwnijverheid	45	127,6	128,7	128,7	128,8	128,8	128,8	129,1	129,1	129,1	129,5	129,5	128,9	128,9
Handel	50–52	123,5	124,0	124,0	124,1	124,1	124,5	124,7	124,7	124,8	124,8	124,8	124,6	124,4
Horeca	55	118,0	118,0	118,0	118,4	118,4	118,4	119,9	119,9	119,9	120,0	120,0	120,0	119,1
Vervoer en communicatie	60–64	127,4	127,4	127,4	128,7	128,8	128,8	128,9	128,9	128,9	129,2	129,2	129,2	128,6
Financiële instellingen	65–67	129,7	129,7	129,8	129,8	130,1	130,5	130,5	130,5	131,1	131,1	131,1	131,1	130,4
Zakelijke dienstverlening	70–74	127,2	127,2	127,3	127,4	127,4	127,4	127,6	127,6	127,6	127,7	127,7	127,7	127,5
Openbaar bestuur	75	130,2	130,2	130,7	131,5	131,5	131,5	131,8	131,8	131,8	131,8	131,8	131,8	131,4
Onderwijs	80	132,0	132,2	132,2	132,2	132,2	132,2	132,5	132,3	132,3	133,3	133,3	133,3	132,5
Gezondheids- en welzijnzorg	85	129,9	129,9	131,0	131,0	131,3	131,3	131,7	131,7	131,7	131,8	131,8	132,1	131,3
Cultuur en overige dienstverlening	90–93	129,3	129,3	129,3	130,0	130,0	130,1	130,5	130,5	130,6	130,7	130,7	130,7	130,1